

POKAZOWAĆ (883) *vb impf*

Oba o oraz drugie a jasne; -ka- (835), -kã- (16); -ka- : -kã- GrzegRóżn (15:3), Mqcz (2:1), BudBib (1:1), MycPrz (7:3), CzechRozm (137:3), SkarŻyw (37:3), MWilkHist (2:1), LatHar (23:1).

inf pokazować (53). ◇ praes 1 sg pokazuję (33) [w tym: -e (3)]. ◇ 2 sg pokazujesz (16). ◇ 3 sg pokazuje (299). ◇ 1 pl pokazujemy (13), pokazuj(e)m (3) SkarJedn, SkarŻyw (2); -emy (1), -(e)my (12). ◇ 2 pl pokazujecie (1). ◇ 3 pl pokazują (129). ◇ praet 1 sg m pokazowałem, -em, -m pokazowałem (14). f -m pokazowała (1). ◇ 2 sg m -ś pokazowałem (2). ◇ 3 sg m pokazował (63). f pokazowała (3). n pokazowało (2). ◇ 1 pl m pers -śmy pokazowali (1). ◇ 3 pl m pers pokazowali (26). subst pokazowały (2). ◇ fut 1 sg m pokazować będę (9). ◇ 2 sg m będziesz pokazował (1). ◇ 3 sg m będzie pokazował (4). ◇ 1 pl m pers pokazować będziemy (1). ◇ 3 pl m pers będą pokazować (2) BiałKat, SarnStat, pokazować będą (1) NiemObr. ◇ imp 2 sg pokazuj (3). ◇ 3 sg niech, niechaj pokazuje (3). ◇ 1 pl niech pokazujemy (1). ◇ 2 pl pokazujcie (2). ◇ con 1 sg m bym pokazował (2). ◇ 2 sg m byś pokazował (3). ◇ 3 sg m by pokazował (13). n by pokazowało (2). ◇ 1 pl m pers byśmy pokazowali (4). ◇ 2 pl m pers byście pokazowali (2). ◇ 3 pl m pers by pokazowali (12). subst by pokazowały (4). ◇ impers praes pokazuje się (1). ◇ praet pokazowało się (36) [niektóre może praet 3 sg n od POKAZOWAĆ SIĘ], pokazowano (3); -ano ActReg; -ało się : -ano CzechRozm (10:1), PowodPr (4:1); ~ -ano (2), -(a)no (1). ◇ fut pokazować się będzie (7) [niektóre może fut 3 sg n od POKAZOWAĆ SIĘ]. ◇ part praes act pokazując (106).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI(XVIII) – XVIII w. s.v. pokazać.

1. *Sprawiać, aby coś było widoczne, pozwalać zobaczyć; ostendere Vulg, JanStat, Cn; commonstrare, demonstrare, exhibere, monstrare Cn [w tym: kogo, co (31)] (37) : y Kościoł ś. Kátolicki/ chorągwie iákoby żagle iákie duchowne/ przed hufem zgromádenia Chrześciańkiego nośi y pokázuie KlonFlis A3v; SapEpit [B]2v.*

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): tenże też/ bo fie y fzermować vczył/ ná potkaniu s towarzyszem/ [...] hnet ftánawłzy w kroku/ pokázuie/ iákoby miał odbić/ y pothym ciąc ná nieprzyiacielá. GórnDworz I8v.

Zwroty: [»[komu] kurka na kościele pokazować« = ludzić obietnicami: Ták pópolicie bálámutom kurká ná kościele pokázuią BronApokr 307.]

»na oko pokazować« (1): A niechay nikt nierozumie/ áby tá wiadomość którą przez Wiárę miewamy/ dla tego niebyłá pewna/ iż oczymá tego niewidzimy/ co nam Wiárá wierzyć każe: bo światłość Boża/ przez którą ty rzeczy poymuiemy/ ácz ich ná oko niepokázuie/ wśzákże nam o nich wątpić niedopuszcza. KuczbKat 10.

»pokazować [= wykazywać] podobieństwo« (1): GórnDworz Gg4v cf »pokazować jako w zwierciedle«.

»po sobie pokazować« (1): (did) Będzie po łobie pokázował. (–) A to łobie obeyrzycie Distincte. Bok moy/ nogi/ itez ręce. MWilkHist K4.

»pokazować [komu] jako w zwierciedle« (1): A ták iáko ná niebie słońce/ mieliąc/ y ine gwiazdy pokázuią świátu iáko w zwierciedle iákies podobieństwo/ á wyobrázenie Boże/ ták tu ná ziemi dobrze podobnieyły contrafet ieft wśzechmocnego Bogá owi cnotliwi Książętá GórnDworz Gg4v.

Przen (4) :

pokazować komu (3): A iż to iest powinność prawego Dworzániná znąc przyrodzenie páná fwego/ [...] á podług thego sie fprawuiąc/ wniśc zá czáfem/ á pogodá/ temi drogámi ktore mu bezpiecne ície pokázuią/ w íáfkę iego *GórnDworz Kk5; CzechEp 405; Pokázuię nam gwiazdy Tytanowe koło SzarzRyt B3v.*

a) O dźwiękach (1) : Wdzięczne lutnie wesole pieśni wypráwuia/ Nowe rytmy cytáry grzmiące pokázuią. *SapEpit B3.*

a. Dawać do obejrzenia; oprowadzać po czymś (6) : [ludzie z *Bractwa Najświętszej Trójcy*] do siedmi kościołow [pielgrzymów] prowadzá/ mieyfcá y groby święte/ y rzeczy do widzenia godne pokázuią *ReszHoz 120; PaxLiz ktv.*

pokazować komu (4): Iełiż co zá iádło [lege: záiadło] zwierzę tegomci nie pokázował/ owfzememci ízkodę nágradzáł *BibRadz Gen 31/39; WujNT Apoc 22/8; PowodPr 56; Pliáne flugi dziećiom fwym pokázowali Spártáni/ chcąc by fprofnosc piiánftwá w czás ználi. SzarzRyt D3v.*

b. Przedkładać dokument, dawać do wglądu osobie urzędowej; producere JanStat (8) : ALe gdzieby lífy z ksiąg Káncelláriiéy wyięté powiedział kto bydż podeyżráné/ y iefliby Reyeftry álbo księgámi Káncelláriiéy dla ftárosci nie mogły bydż dowiedzioné/ tedy przyięgá tego/ który ie pokázuię/ íako obyczay iest/ máią bydż popráwione. *SarnStat 329, 327 [2 r.], 465, 765, 766, 767.*

Przen (1) : pokázuią kwity Troiáki Bog/ dwoy Kryftus/ człowiek też íowity. Ná którym fundámenćie/ Czárt fwe pánowanie Zbudował był *GrzegŚm [A]v.*

c. Wskazywać na kogoś wyciągniętą ręką; zwracać czyjś uwagę na kogoś (5) : Iudařzá v ftołu pokázuię [Cf A gdy oni siedzieli y iedli/ rzekł Iefus: Záprawdę powiedam wam/ iż ieden z was wyda mię/ ktory ie zemną. A oni poczéli [...] mowić mu ieden po drugim; Izali ia? A on im rzekł: Ieden ze dwunaście ktory zemną maczá rękę w mišie. 14/18-20]. *WujNT Mar 14 arg.*

pokazować komu (3): Będzie wiele proroków fáłszywych/ tákże fáłszywych Chryftułów: otóż gdy ie wam będą pokázowác/ y o nich powiádác nie wierzcíe im. *BiałKat 298v. Cf pokazować komu czym.*

pokazować komu czym (2): 18 y 21 Opowiada zdrádę Iudařzowę: 26 y Ianowi go íztuczka chlebá pokázuię [Cf Odpowiedział Iefus: On iest ktoremu ia omoczony chleb podam. A omoczywłzy chlebá dał Iudařzowi]. *WujNT Ioann 13 arg. Cf Zwrot.*

Zwrot: »palcem sobie pokazować« (1): Tá miłość [do białogłowy] ktora ná íalnią wynidzie/ przynoši tho s íobą/ iż iednego ludzie/ pálcem íobie pokázuią *GórnDworz Cc5.*

Przen [czym komu] (1) : Ktory [herb Gryf] íwoią práwicą tego íwego páná/ Pokázuię Koronie prawego Hetmáná. *PaprPan A2v.*

d. Demonstrować dla nauczania, jak należy coś zrobić (2) :

pokazować komu (1): [ludzie z *Bractwa Najświętszej Trójcy*] niektorym próftym Paćierz y Zdrowás Márya mowić każá/ [...] krzyżem ś. żegnác íię każá/ á tych [lege: tym] ktorzyby nie vmieli pokázuią *ReszHoz 167.*

Przen (1) : Nálfzych czáfów ludzie óspáli á bárzo niedbáli/ nie íá ani chcá być ták dowćipni/ áby pracá o tym [tj. nad własnościami cieplic] táką czynili/ owfzem y to co íam Bóg á ludzi próftych zprzygodné doświadczenié pokázuię/ v nich práwie nizacz *Oczko 11.*

e. *Naśladować (1)* : mogli tę rzecz kto [...] trefniey powiedzieć/ iáko on. gdy páná Tęczyńfkiego gniew pokázuie *GórnDworz* O5v.

f. *Demonstrować w widowisku (2)* : Thymelici – Czi ktorzi łatki pokazuią. *Calep* 1067a.

pokazować komu (1): [*Grekowie w teatrach*] bitwy po iedynkiem/ źwirzeta rozmaite á nieflýcháne/ wżem wobec ludziom ku tákowej pocielże/ y ná pálieniu oczu pokázowáli. *GórnDworz* O2.

g. *Być wskazówką, pozwolić odnaleźć w tekście (2)* :

pokazować komu (1): ktory początek [*każdego dziesiątka*]/ w teyże litániey/ więtszą literą wydrukowane fłowá/ Czytelnikowi pokázuią/ y ná pámięć przywodzą. *LatHar* 525.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Máłe litery przy liczbách ábo konkordántiách ná wnątrznym brzegu/ y przy fłowiech w texcie położone/ pokázuią do ktorych fłow należy ktora konkordántia ná brzegu wyraźona. *WujNT przedm* 29.

h. *O przyrządzie pomiarowym (1)* : Sciatheras – Inftrument gwiazdarski ktori zczienia godziny y wiatr pokáfuię. *Calep* 953b.

2. *Robić coś, na podstawie czego ktoś może powziąć określone przekonanie; declarare Calep, Modrz, Cn; demonstrare Calep, JanStat; indicare, ostentare Calep, Cn; praetendere JanStat, Cn; facere scire PolAnt; antemonstrare, indicare, inferre, testari Modrz; delegare, docere, enunciare, erudire, expolire, ex rudi doctum facere, imbuere, instituere, manifestare, monstrare, palam facere, praemonstrare, (saepe) ostendere Calep; arguere, coarguere, convincere, dedicare, dictare, erincere, ferre, gerere, praeferre probare, proferre, profiteri, promittere, significare, significationem dare, speciem dare a. praebere Cn (636)* :

a. *Przekazywać pewną treść (481)* :

α. *W sposób bezpośredni: podawać do wiadomości, przedstawiać za pomocą tekstu, twierdzić, głosić [w tym: z podmiotem nieosobowym (63)] (424)* : o ínym Oycu to mowi Páweł/ iáko niżej nápiáne słowá pokazuią. *GrzegRóżn* D3; *CzechRozm* 189v, 203v; *CzechEp* 60, 416; *NiemObr* 135; *Erudio* – *Vczę*, pokazuię. *Calep* 372b, 304b, 526a, 672b, [742]a, 836a; Stąd znác/ iż Apoštołowie y żony opuścili: iáko Hieronym ś. pokázuie. *WujNT* 81, *przedm* 9, s. 80, 461, 541, 615 (9); *Niezbożna iest [konfederacja]*: gdyż [...] broni Bogow cudzych wżelkiego obcego á iemu [*Bogu*] przeciwnego nabożeńftwá/ iáko się iuz pokázowáło. *PowodPr* 39, 45.

pokazować kogo, co [= treść wypowiedzi: że coś jest, jaki(e) ktoś a. coś jest] (215): *KromRozm I* 14v; *KromRozm II* k3; *KromRozm III* E4v, Q2; *KrowObr* 58; Są [*księgi Pisma Św.*] nam też pewnym á nieomylnym práwidłem/ pokázuiąc nam roznicę miedzy złym y dobrym *BibRadz* *3v; *OrzRozm* D4 [2 r.]; Bo gdy [*Kalwinie*] twym byłtrem piorem Bogá wypifuiefz/ Tedy w iednym Bogu trzech íprofnie pokázuiiefz/ Oycá á Słowo iego y Duchá świętego *GrzegRóżn* N, E3, I, K2; *KwiatKsiąż* H4; *Demonstrativum genus scribendi*, Wywodny obyczay píńania/ [...] gdy przyrodzenie á włafność niektórej rzeczy pokázuyemy. *Mącz* 231d, 231d; *OrzQuin* Z4, Aa3; *SarnUzn* G7; Pomnię y ia/ zem czytał iedną Orácią/ gdzie vbogi mąż/ prósi vrzędu/ áby mu dopuścił vmrzeć/ y pokázuie w tey Oraciey fwey przyczyny flufzne *GórnDworz* Y5, Mm3v; tedy niechay sie ítaráią Pásterze/ áby to okazáli/ iáko łacne y íalne fá ony Zbáwićielá nászego fłowá/ ktore prawdziwą Ciála iego bytność/ w tey Swiętości pokazuią. *KuczbKat* 170, 30, 100, 190, 265; *WujJud* 160; *WujJudConf* 29v, 99v; *Nád*

to kościoł Páná Kryšťufow/ [...] nie zna żadnego inego przyczyńce/ iedno fámego Páná Kryšťufá/ ktorego nam Ian í. pokázuie w I. lífcie w II. káp. *RejPosWstaw* [143⁴]v, [110²] [2 r.]; *MycPrz* I B4, C4v, II B[3]v, B4; *BiałKaz* A4, D4, I2; iż to co íe o obiecánym Mefyafzu mowiło chociaż o człowieku prawdziwym/ iednák w nim nie człowieká íakiego proftego [...] íprawy pokázowáło/ ále íprawy íakies wielkie/ dziwne/ Boskie duchowne *CzechRozm* 178v, 4, 13v [2 r.], 14v [2 r.], 15v, 17v (40); *SkarJedn* 143, 328; *SkarŻyw* 243; ífz Hannibal Kartaginíki poki tám [*w Hiszpanii*] pánował/ ná koždy rok dwánaście beczek Złotá czyftego z dochodow gornych bierał/ íako to nam Pliniufzow ízacunek pokázuie y Iuftinow. *StryjKron* 16; Lecz to mnieyfza: wíeťfza to iż íię z pímmem s. nie zgadza: iako tu/ ták y ná wielu ínfzych mieyfcah: coby dłuogo trzebá pokázowác *CzechEp* 191; przetoż teraz [...] / wywody fáme I.M. odpráwiemy/ á przytym teź y Antychriřtá íwym porządkiem przy nich pokázowác będziemy. *CzechEp* 327; Co áby káždy obaczyć mogł/ y to poznác/ że náfza *Minor*, to íełt wniesienie prawdziwe íełt/ oto íuż to z pewnymi znákami y przykłády pokázowác będe. *CzechEp* 360, 7, 8, 25, 29, 48 (45); *NiemObr* 109, 141, 143, 159, 179; Obieciá mowi s. Cypryan lekárftwá/ ále íády podawáią/ pokoy pokázuią/ ále woyny pobudzáią *ReszPrz* 110, 104; *ActReg* 26; Refello – Odpor daię, fáłfz pokazuię. *Calep* 903a; *LatHar* 76, 287; Lecz zakon choć grzech pokázuie/ ále grzechu zgłádzic nie moze *WujNT* 518, *ktv*, *przedm* 22, s. 35, 216, 302 *marg* (17); *SarnStat* 628; *PowodPr* 58, 76; Íako teź y íynowie Aaronowi ná dowod powołánia íwego kápłáníkiego/ [...] pochodzenie tyło y rodzay od niego [*tj. Aarona*] pokázowáli. Y kto rodzáiu od Aaroná vkázác nie mogł: zrzucony był z kápłánířtwá. *SkarKaz* 417b, 204a; *KlonFlis* A2. *Cf pokazowác kogo jakim; co przez kogo; co w kim; co pro aliquo; co, z przytoczeniem; Ze zdaniem dopełnieniowym; Fraza, »nakrotce pokazowác«.*

pokazowác co [= rodzaj wypowiedzi] (5): *MycPrz* II Av; do wiáry S. Chrzeřćyáníkiej pożyteczne wiernym pokázuie. *BiałKaz* D4; Iełli íe íuż ták wedłóg tákiego wyrozumienia/ y wykłádu twoiego ktory z íłowá Bożego pokázuielz niegodzi człowiekowi nířkim bić/ áni íe krzywd íwoich mřczyć. *CzechRozm* 244v, 227v; Prorocy ábo káznodzieie twoi [...] pokázowáli tobie kłámřtwá y głupřtwá *PowodPr* 10.

pokazowác kogo jakim (1): Ale temu wierz/ żeć go íynem Bożym być nieznáią. Gdy go tákim íynem niewyznawáią/ íákim go pímmo S. ná [*lege: nam*] pokázuie *BiałKaz* G4.

pokazowác co przez kogo (1): Y pewnořć náuki íwey pokázuie [*řw. Piotr*] przez Chriřtufá náuczycielá *WujNT* 2.*Petr* 1 *arg.*

pokazowác co w kim (1): Bo máiętnořći/ mocy/ tyránřtwá w nas y przy nas nie pokaże: ktore Antychriřt ma w íobie [...]. A my to z íáłki BOżey w Rzymřkim Papiežu/ íáńnie pokázuiemy *CzechEp* 350.

pokazowác co pro aliquo [= za jakie] (1): nie kazdi Sin bedzie íobie vota oyca íwego ítego íeimu [...] terminowác *pro ratis et firmis* íe pokazowac *PaprUp* H2.

pokazowác co, z przytoczeniem (1): Zacnego oycám wam íe⁸⁰ pokazał. Zacnořć Mátki íiego ták pokázuie [*lege: pokazuję*]. Mátká byłá. Boná Ianá Gáleácego z forcíey. Xiążećiá Mediolánřkiego/ á Izábelles *BiałKaz* I2.

pokazowác z kogo, z czego [= z (czyjzego) tekstu] (35): *WujJudConf* 29v; Abowiem íkoro po náłtáníu czwartey Monárchiey [...] Rzymřkiey/ zá ktorey íe Mefyafz národził/ íako íe íuż z Rábinow

żydowłkich pokázowáło: wnetże prorocstwo Dánielowe [...] fłutek fwoy brác poczęło *CzechRozm* 168v; káždy to pilny czytelnik fnádno obaczyć może/ że częftokróć tež rzecz/ którą raz ná Bogá fámego wkłada/ fynowi iá tež potym przczyta: iáko fie z liftu do Tefáfloniceńfkich pokázowáło. *CzechRozm* 202, 19v, 38v, 51v, 130v, 146 (10); *CzechEp* *4, 97, 109, 118, 234 (12); Ale ofobliwie fwoię mřzą wyftroili/ ná kfztałt pogáńfkie⁸⁰/ Rzymfkiego nabożeńftwá/ co džiśieyfzych czáfów/ wčeni ludzie z Poetow Rzymfkich/ Pogáńfkich pokázuią. *NiemObr* 159, 141, 143; *ReszPrz* 104; *WujNT* 77, 297, 346, 387, 472, 559.

pokazować z czego [= *na podstawie faktów*] (2): Pokázuię potrzebę nowego teftámentu z niedofłkonáłości ftárego. *WujNT Hebr* 9 arg, s. 767.

pokazować komu (63): *KromRozm I* I4v; *KromRozm II* k3; *KromRozm III* E4v, Q2; *GliczKsiąż* N5; *BibRadz* *3v, *6v; *OrzRozm* B2, D4; *OrzQuin* Z4, Aa3; *GórnDworz* Ee7, Mm3v; *KuczbKat* 195; *RejPosWstaw* [110²] [3 r.], [143⁴]v; pytać cię będę/ á ty mi pokázuy (*marg*) Albo náuczay. (-). *BudBib Iob* 38/3, b3; *MycPrz I* B4; *BiałKaz* B2, D4, G4; *CzechRozm* 42, 51v, 69v, 95v, 108v (8); *SkarJedn* 364; *StryjKron* 16; *CzechEp* *2v, 174, 222, 252, 275, 357; *ReszPrz* 68; *ReszList* 174; Co wždy wálfę Kró: M. od téy woyny odrywáć má? [...] czy ofławá między ludźmi? którzy wálfy kró: M. to pokázuią/ że nádzieie infzýy żadný niemálf ieno zgołá bróńić fie *OrzJan* 121; *WujNT przedm* 10, s. 56, 297, 346; *PowodPr* 10. Cf *pokazować komu do kogo, do czego; W przen.*

pokazować komu do kogo, do czego [= *zalecać*] (2): iáko záwždy y fám Pan Chrifthus y Apofłtołowie/ do pífm ś. vćiekáli fię/ onymi rzeczy fwey dowodźili/ y nam do nich pokázowáli/ y one nam záfecáli. *CzechEp* 122, 281.

pokazować ku czemu [= *na co*] (1): [...] czyli o zakonie Duchownym/ [...] ktory on cíelefny [tj. *Stary Zakon*] záfecał y ku niemu pokázował? *CzechRozm* 83v.

pokazować przez co (1): że co Dawid Bogu [...] poczytał á fłufnie. To Páweł finowi Bożemu. Przez tołf pífmo/ pokázuiąc/ że fin Boży iefł tym Stworzycielem/ ktory ftworzył Niebo y ziemię. *BiałKaz* E3v.

pokazować czym (24): Dobrzeby fobie nie fáiáć. (-) Nie fáię/ álec to fłufnym przykłádem pokázuię/ że wy wołáiąc ná Zieździech wálfych [...] Exekucya/ co iefł Exekucya nie wiecie *OrzRozm* B2; *GrzegRóżn* B4v; *BiałKaz* A4; Gdyby zgołá człowiekiem miał być Chrifthus Iezus/ iáko ty wywodámi fwoimi pokázuielf: Aczemufzby [...] *CzechRozm* 33v, 3, 4, 14v, 34, 50v (10); Aby fám Bog miał fwą chwáfę [...]. Co fię wřzytko naprzod fámym fłowem Bożym iáfnym y prawdziwym pokázowáć będzie: potym tež y ftarych wielu Kátholikow pífmy *CzechEp* 109, 151, 174, 242, 273; *NiemObr* 119; *WujNT* 386. Cf »dowodem pokazować«.

pokazować o kim, o czym (4): Abowiem iáko otym fama rzecz pokázuię/ y przes przypowieści to powtarzaią. Iże wina gdy ie częfto fłody w kłódę przetaczaią kwaśnieią. *KwiatKsiąż* L; *CzechRozm* 91; *SkarŻyw* 337; Czego [grzechu i potępienia] w nich [ludziach] Pan Bog nie fpráwował/ ále im dopuřczał dobrowolnie vpáść/ dla ich przełzłych grzechow: iáko Páweł ś. pokázuię o pogániech fpráwiedliwie odrzuconych. *WujNT* 57.

pokazować gdzie [= *w tekście*] (39): *GórnDworz* Y5; Przetoż nie ná iednym mieyfcu Pífmo święte to wielkie dobrodźieyfstwo pokázuiąc/ vpomina lud áby y zacność fwoię y Páńfką dobrotliwość poználi

KuczbKat 265; *WujJudConf* 99v; *RejPosWstaw* [143⁴]v; *BiałKaz* D4; Aczkolwiek też pod czas/ tyż słowá/ rozny m fpolobem mowionę bywaią: iáko sie wprzod pokázowáło. *CzechRozm* 197, 15, 15v, 42, 62, 185 (10); iż y ludzi pímo ś. Aniołámi zowie. Iákom ia w Dyálogách/ y potym gdzie indziej pokázowáł. *CzechEp* 213, 8, 48, 63, 92, 131 (19); A żeby to było przedsięwzięcie Ewángelify tego/ lam to pokázuie przy końcu Ewángeliey/ temi słowy: To iest nápiáno/ ábysście wierzyli *WujNT* 299, 4, 365, 878; Bo podobno w ziemi náłzey zaydą pogánłtwá swego sztuki/ iáko sie przedtym o Aryanách mowiac pokázowáło. *PowodPr* 58.

pokazować skąd (2): ktorzy nie tylko ták wykłádáią te mieścá/ ále y stąd pokázuią/ że láfká Duchá ś. w przymowániu tego Sákrámentu [tj. *bierzmowania*] Bywa daná *WujJud* 160; *WujNT* 51.

cum A cum inf (1): Co zá práwo ná to Pánłtwo Królowie Polłcy máią, trzebá weyźrzéc w Státut Iákubá Przyłufkiégo. *Lib.* 5. *fol.* 801. Kędy tám y Mediolánłskié Pánłtwo, miáłto Moduánłłkié, y Kremoneńłkié zámyka: y do tegóz práwá pokázuie naležéc *SarnStat* 1224.

cum A cum inf „być” [w tym: *jakiego* (7), *kim*, *czym*, *jakim* (5), *od kogo* (= *że pochodzi od kogo*) (1)] (13): Lecż Oycá Kryłthowego pímo pokázuie Być Bogiem/ kthory wlytško rządzi y íprawuie *GrzegRóżn* O2, H, K4v, M3v; *GrzegŚm* 34; *RejPosWstaw* [110²]v; przeto byli [!] zásię drudzy Senatorowie co tego [małżeństwa z *Barbarą Radziwiłłówną*] niegánili/ y owłzeiam pokázowáli. Dom y bogáłtwá od rodzicow być *BiałKaz* K; *CzechEp* 118, 222, 355; Małżeńłtwo z wltáwy fwey nierozdzielne być pokázuie. *WujNT Matth* 19 *arg*, s. 249, *Hebr* 1 *arg*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z *zapowiednikiem*: *to* (37), *rzecz tę* (1); *iż(e)*, *że* (108), *zaimek pytajny* (14), *zaimek względny* (2), *aby*, *żeby* (3), *jako* ‘*że*’ (2), *jeśli* ‘*czy*’ (1)] (130): Przodkyem kłyęgi ípraw Apóstolłkich/ ktore Lukász Theophilowi nyeyákyemu pífał/ co w łobye zámykáyą/ napis pokázuye. *KromRozm II e*; *GliczKsiąż* N5; *BibRadz* *6v; *OrzRozm* B2; *GrzegRóżn* B4v, I3v; *SarnUzn* E6; *GórnDworz* H2, Ee7; A iż tá wnątrzna Pokutá [...] ku cnoćie naležy/ iáłnie to nam ony człęłte przykazánia/ ktore o Pokućie fá podáne/ pokázuią. *KuczbKat* 195, 90, 135; *WujJud* 160; *WujJudConf* 112; *RejPosWstaw* [110²]v; co mi Bog [...] ob-iawić [!] raczył/ wiernym podáię á tym ktorzy ná náłz przekład ielcže go nieczytawłzy wołáią to íkromnie pokázuię iż y z niego może wždy być iakikolwiek pożytek. *BudBib* b3; *BiałKaz* A4 [2 r.], B2, Dv, D4, E3v; iż iuž ták tobie k woli mowić będę/ chociažem ci to przed tym pokázowáł/ w przelžley rozmowie z początku/ żeby nie słowem ále mową słowá Ianowe kap: I. miáły być przekłádáne *CzechRozm* 42, 3, 23, 38v, 39v, 68v (13); *SkarJedn* [218], 364; *SkarŻyw* 92; Tákże też píłze/ w kázaniu 4. *fol.* 182. obiecuiąc/ to co twierdzi z słowá Božego pokázowác *CzechEp* 109; Ták tedy łobie tułżąc o IM. tym śmieley to pokázowác będę/ co mi fię w wykłádaniu píma ś. [...] nie podoba. *CzechEp* 152; Poczną rzecz tę od Bogá łámego y od łyná iego Iezulá Chriřtułá krotko pokázowác/ [...] iż fię to X. K. nie czuie w tym co mowi. *CzechEp* 202, *4, 41, 151, 222, 236, 242, 288; *NiemObr* 41, 119; *ReszPrz* 68, 111; *ReszList* 146, 174; *ActReg* 54 [2 r.], 72, 81; *OrzJan* 121; *LatHar* 122; [św. *Paweł*] náprzećiw fałżywym Apóstołom Zyduiácy m pokázuie/ iáko Ewángelia iest nád łtary zakon dáłeko zacnieyłza *WujNT* 622; Pokázuie [św. *Paweł*] dla czego nic od nich brác niechćiał ná łwe potrzeby. *WujNT 2. Cor* 11 *arg*, *przedm* 31, s. 3, 16, 38, 51 (45); *JanNKar* A2v; *SarnStat* 549, 1240; Zwierzchność Duchowná/ iáko iest w Polłzce polžánowána/ pokázowáło sie przedtym: dofyć tu przypomnieć: iż [...] *PowodPr* 58. Cf *Fraza*.

W charakterystycznych połączeniach: pokazywać z listu, z Nowego Testamentu, z partesow (2), z Pisma (Świętego) (6), z poetow, z słow (Słowa Bożego) (9); pokazywać przez pismo; pokazywać mowami, pismem (2), przykłady, słowem (5), wywodami (2); pokazywać w księgach (książkach) (4), w kazaniu, w liście, w rozmowie; pokazywać często (2), długo, dostatecznie (4), dosyć (2), krótko, naprzód, nieco, niżej, pierwej, po prostu, przedtym (14), słusznie, sprośnie, śmieiej, ustawnie, wprzód (4), wszędzie (2), wyżej.

W charakterystycznej konstrukcji: jako(m) pokazywał itp. (69).

Fraza: »rzecz (to) (sama) pokazuje« [w tym: „sama” (22), „to” (17); iż, że (18), jeśli ‘czy’ (1)] = jest oczywiste (23): *KromRozm II* m4v; *KromRozm III* E7; *KwiatKsiąż* L; *SarnUzn* B8v; *Wizák* to lámá rzecz pokázuie/ ielli nie ielt prawdá. *WujJud* 10v, a4v; A nie tylko słowá/ ále y rzecz lámá iáinie pokázuie/ że to fałz co Beza przełożył. *BudNT przedm* c; *CzechRozm* 4v, 84, 110, 203; *CzechEp* *2v, 223, 226, 232, 307, 335, 344; *ReszPrz* 5; A wálzże to ón Cálchás ludzióm niefczęśliwy Wiefczek poie [...]? (-) Choćiaby Cálchás milczał/ rzecz to pokázuie/ A Grék co mu ielt ná tym z láméy wóni czuie. *GórnTroas* 40; *WujNT przedm* 10; *SarnStat* 1002; *PowodPr* 58.

Zwroty: »dowodem, dowodnie pokazywać« (4:3): *KromRozm III* Q2; *GórnDworz* H2; Y Ian S. mowi: Ze kto miefzka w miłości w Bogu miefzka/ á Bog w nim. (-) Sam to Pan dowodnie pokázuie v Ianá S. vj. káp. gdzie fie chlebem niebiefskim miánuie/ y powiedác raczy/ iż kto go pożywa/ żywot ma wieczny *WujJudConf* 99v; *CzechRozm* 82; *SkarJedn* 143; *WujNT* 3, 1. *Cor* 9 arg.

»jaśnie, jawnie pokazywać« (15:3): ktore [lekarstwa] nam prococtwá y obrzędy zakonne przykrycye/ ále Ewányelia á náuká páná Kryftułowá yásnye pokázuye. *KromRozm II* k3; *BibRadz* *6v; *KuczbKat* 100, 195; *WujJud* 16; *BudNT przedm* c; *CzechRozm* 34, 169; *CzechEp* 232, 288, 350; *ReszPrz* 68; Nawet lámá święta hiŧtorya o Pháráonie iáwnie pokázuie/ iż ták Pan Bog fądził Pháráoná/ że mu przecię nie odiał fwoobody y wolności iego. *WujNT* 557, *przedm* 22, 31, s. 35, 472, 878.

»[co] na krotce pokazywać« (2): Iáko naprzód z fłowem Bożym [ksiądz kanonik zgody nie ma]. Potym z kościołem fwym/ ktemu z fwoimi patrefámi/ nád to iefzcze y z przednieyfzym tu v nas w Polfzcze wodzem fwym I.M.X. Arcybifkupem Gnieźnieńfkim/ iáko to nákrótce porządkiem fwym pokázowác będę. *CzechEp* 187, 140.

»pokazywać na oko« [szyk zmienny] (2): będzie mogł [dworzanin] [...] vczyć go [pana] powfcięgliwości/ męžności/ fprawiedliwości/ mierności: pokázuiąc mu ná oko/ iáko wiele fłodkości przykryłá tá mála gorzkość/ kthorey człowiek muŧi trofzkę vczyć/ kiedy fie namięthnoŧciam przeciwi *GórnDworz* Ee7; *CzechEp* 151.

»(prawie (jako(by))) palcem pokazywać« (6): *OrzQuin* 24; iż nie mowił Prorok o rzeczy nápotym przyfzły/ ále o iuż będącey/ ktorá prawie iákoby pálcem pokázowál *CzechRozm* 135v, 132v, 133v [2 r.], 176v.

»szeroko (a. szeroce) pokazywać« (4): Toż y Iákub S. fzeroce pokázuie/ iż nie lámá wiárá ále dobre vczynki v fprawiedliwiáią człowieká. *WujNT* 529, 478, 552, 560.

»wyraźnie pokazywać« (1): bo tá oboiá rzecz iż zá Apoftolfkich czáfow byłá/ dwudziefte rozdzielienie fpraw ich wyraźnie pokázuie *LatHar* 122.

»znacznie pokazować« (4): że też on zakon vřtác y zniřzczeń miał: iákož vřtál y zniřzczał: O czym dořyc znácznie Páweł do Gálátow/ á iefzče znáchniey Pifarz liftu do Hebreow pokázuie y dowodzi. *CzechRozm* 91, 15v, 51v; *CzechEp* 423.

Szeregt »pokazować i dowodzić (a. wywodzić)« [*szyk 4:1*] (5): Demonstrator, Dowodźciel/ ten który co pokazuye/ y wywodzi. *Mqcz* 231d; *CzechRozm* 91, 130v; *CzechEp* 227, 364.

»pokazować i nauczać (a. uczyć)« [*szyk 1:1*] (2): ábowiem wřzyřcy Prorocy/ Kryřtus y Apořtołowie/ iednořtáynie y prořto záwřze y wřzędy pokázowáli y náuczáli iednego być Bogá *GrzegRóżn* H; *ReszList* 174.

»pokazować i obwoływać« (1): Tu záś w nowym teřtámenie ľá ty piřmá/ ktore nie tylko ony řtare opowiedánia y pokázowánia Prorockie wykłádáią/ ále też iuž práwie/ iáko pálcem/ iż on iefř tym K rolem [!]/ pokázuią y obwoływáią. *CzechRozm* 176v.

»powiadać i pokazować« (1): Ták dáleko to [*pisanie Lutra*] od onego/ co nam nářřfy doktorowye powyádáya y pokázuyą/ yáko dżyeń od nocy. *KromRozm I* 14v.

»przypominać i pokazować« (1): Otožci 10. krolow/ byli tymi rogámi: ktorými beřtya 4. to iefř páńřtvo Rzymřkie/ [...] byľá zbdžioná [...]. Co fię dla tego przypomina y pokázuie/ žeby kto nie mieřzał/ onego řtanu/ [...] rzeřzy pořpolitey Rzymřkiey/ beřtyą 4. názwáney/ z tym terážnieřřym ržádem/ [...] który iefř pod Papięžem/ ná mieřřcu pierwřzey beřtiey řiedzącym *CzechEp* 379.

»twierdzić i pokazować« (1): Lecž to tylko wřzędy zgodnie y iednořtáynie [*Pismo řwięte*] twierdzi y pokázuie/ Iž Iežuľá [...] Bog vmiłował *CzechRozm* 23.

W przen (13) :

Zwrot: »drogę pokazować« = *viam demonstrare JanStat* [*w tym: komu* (11)] [*szyk zmienny*] (13): nářřtáľ Biblia/ nářřháľy ine piřmá/ ktore pokázuią drogę ludziom do dobrze čzynienia *GórnDworz* A2v, Mm6; Myć pánu nářřzemu Miłóřřiwemu Krolowi Ie^{řo} M. tego y wřřelákiego błogóřľáwieńřřtwa od P. Bogá žyczimy y prořimy. Aleć to pewna/ żeć go nie tą drogą ktorą wy pokázuiecie/ to iefř przez obronę Kácerřřtwa/ ále ráćzey przećwińną drogą dořřápić ma. *WujJud* 18v; *CzechRozm* A4v, 173v; *Oczko* 11v; *CzechEp* 16; *NiemObr* 14; *ReszPrz* 93; *ReszList* 152; *WerGořc* 210; *SarnStat* 986; *PowodPr* 6.

Przen [*w tym: co* (11)] (14) :

pokazować co za co [= *jako co*] (1): niecnothę záľię mogł by názwáć gľupřřtwem/ á nieumieiętnořřcią/ ktora ořřzukiwa čřłowieká/ á złe zá dobre pokázuie *GórnDworz* Ff3v.

Frazy: »oczy pokazujá same [iž]« (1): która to wodá [*ciepliczna*] iż w žiemnych meatach řye bierze/ oczy pokázuią ľámé. *Oczko* 7.

»rozum, przyrodzenie (sam(o)) pokazuje« [*w tym: „to”* (8), „co” (1), *iž, že* (7)] (8:1): *KromRozm II* i2; bo to rozum pokázuie/ iż iákowego kto řobie przyacielá obraľ/ s kim zá iednego żywię/ tákowy y ľam być muřř *GórnDworz* M; IZ řię Pánu Bogu modľić y wzywáć Imieniá iego mamy/ ľámo to przyrodzenie pokázuie/ ktore iefř w vmyřľy ludzkie wřřczepione *KuczbKat* 365, 230; potym y rozum ľam/ ktory iefř iakoby iáka řwiáťlořřć á řwiecá żywotá pokázuie to [*ratio ipsa ... indicat*]/ že řprořna rzeřć z ludzkiego zábijánia pożytek iáki čzynić/ ábo zyřk bráć *ModrzBaz* 27v; *GórnRozm* E3; A

połpolicie tákie [konie] pod żołnierze dáią. (-) Ach co mówisz/ łamci to rozum pokázuie/ Ze fie łzkápá nim rubszy/ prędzéy sfátiguié. *WyprPl* B3; *PowodPr* 39; *SkarKazSej* 678b.

»[komu] summienie pokázuie« (1): Rozdziel łobie włytkę łpowieđ ná cztery części/ ná myśli/ łłowá/ vczyńki/ y opufzczenia. Dayże fie winnym z tych czworákich rzeczy/ iákoć łumnnie pokázuie *LatHar* 136.

a) *Narzucać konieczność* (2) : Potym/ to błoto kładac przez dni kilkánaście/ ząwždy w wánnie omywáią/ á z niéy wychodzac/ máściámi miękczá/ álbo plałtry okładáią: dawáiac káždému tyle czáfu/ yle choróbá á potrzebá pokázowác bęđzie *Oczko* 18.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): A którym łpofobem ma fie práwo łázádzić [!], *materia* łámá to pokázuie o co rzecz idzie. *SarnStat* 1276.

αα. *Wymieniać, wyliczać; wskazywać, o kogo a. o którą rzecz chodzi* [co; w tym: z podmiotem nieosobowym (4)] (26) : że náłzy bracia dofyć niemáłe fálcicuły názbieráli łentency tákich z Oycow/ ktorými tego gotowi łá podeprzec ząwždy [...]. A nietylko łentencie zebráli/ ále y to co fie zda byc przeciwnego w łuftinie/ Athánáziufie/ to włytko oni pokázuią. *SarnUzn* G6; A przeciwko Papielkim pieniężnym Odpułtom/ Miłofciwym łátom/ pokázuiemy on Dekret Piotrá ł. *WujJudConf* 91v; Azáłz teź tego nie pomniłz że ty łłowká iefł/ był/ łą/ byli/ znáczenie ktorey rzeczy pokázuią częłtokroć/ á nie łámę włáfná rzecz? *CzechRozm* 31v, 107v, 127v, 137, **7; *CzechEp* 218, 302; Pierwłza liczba [w rejestrze]/ Rozdzał; á wtora (y trzecia gđzie fie tráfi) wierłz y ánotácýą przy nim pokázuie. *WujNT* Xxxxx, *przedm* 2, 10, 25, s. 676; *VotSzl* E4v.

pokazować z kogo, z czego [= z (czyich) tekstów] (3): *CzechEp* 153; W czwartey części [...] czyniac poczet wyznánia náłze⁸⁰/ ze łzczyrego łłowá Boże⁸⁰/ błąđ przeciwny/ y z piłmá łwiętego/ y ku wıęłżemu ząwłtydzeniu/ y przekonaniu łtrony przeciwney/ z ich że włáfnych Doktorow/ y z Synodowych łpraw pokázowác bęđe. *NiemObr* 7; *WujNT* 374.

pokazować komu (5): iż mowi o człówieku łynu Bozym/ á nie o tym tám wálzym/ áni o ktorým inłzym ániele/ to fie z tych łłow pokázuie/ ktoremci y przed tym pokázowál *CzechRozm* 54v; Przeto pokázuy mi napierwey te błędy ktore tu obáczałz w takim zágadaniu żydowłkim. *CzechRozm* 103, 94, 132v; *ReszPrz* 18.

pokazować w czym (3): Ale/ ktokolwiek iedno báczny czytał piłmá moie nigdy mi z nich Sabellianifmu, zádác nie moze: ktorým ia w Papielstwie pokázowál/ y teraz iy w X.K y inłzych pokazác moęe. *CzechEp* 313, 236; *CzechEpPORz* *3.

β. *W sposób pośredni: dawać do zrozumienia za pomocą tekstu nie zawierającego wprost danej myśli lub za pomocą działania albo znaku umownego* [w tym: z podmiotem nieosobowym (11)] (57) :

pokazować kogo, co (33): *GrzegRóżn* L2; Ale nas zbaw ode złego. TA Prośbá ofátáheczna łtoi zą włyłtki/ [...] á ktorey teź moc y wážność [Syn Boży] pokázuiac/ łam prośby tákiey vżywał/ kiedy z tego łwiátá łchodzac modlił łie Bogu Oycu zą ludzkie zbáwienie *KuczbKat* 430; *WujJud* 135, 135v; *MycPrz* II B2v; *BiałKaz* B3; ktory częłto pod podobiełftwy rzeczy ziemłkich/ duchowne náznáczał: á onymi przytomnymi y oblicznymi ná on czás/ rzeczy ielzcie nie bęđące/ ále ná potym przyłzłe pokázowál. *CzechRozm* 126v, 30, 70, 70v, 144v; *CzechEp* 135, 169; *ReszPrz* 53; *LatHar* 354; iż P. Bog vłtáwicznie y vłilnie Zydow wzywał przez Proroki y cudá rozmáite/ á oni ná to wzywanie iego

nic nie dbáli; pokázuie wolność y swobodę ludzką: á iż Pan Bog chciałby wżytkie ludzie zbáwić/ iedno iż oni łámi łą przyczyną swego potępienia. *WujNT* 560; *SUCCESSIA* Oycow y páłterzow pokázuie Chriřtá Páná y kořciół iego. *WujNT* Cccccc, *przedm* 37, s. 386; *SkarKaz* 549b. *Cf* *pokazować co z czego; co na czym; Ze zdaniem dopełnieniowym; W przen.*

pokazować co z czego [= na podstawie tekstu] (1): Z ktorých łłow/ nie tylko to pokázuie Chriřtus/ iż Bog [...] ieřt óciec [...]: ale też [...] *CzechEp* 283.

pokazować co z czego [= na podstawie faktów] (1): Gdyż Melchifedechowe kápłáńřtwo było zacnieyřze nád ono zakonne. [...] Co y z bránia dzieięćin/ [...] Y z błogofłáwieńřtwá Abráhámowi dánego pokázuie. *WujNT Hebr* 7 arg.

pokazować co na czym (1): Pierwřzym go [tj. Piotra] wczynił/ áby fię ono wypełniło co obiecał ná pierwřzym poznániu: Głową/ prawi/ zwan będziefz. co też Pan y ná inych rzeczách pokázował. *SkarŻyw* 597.

pokazować komu (3): *CzechRozm* 30; *KarnNap* Bv; Závřze krzyk/ závřze trąby łłychác w ich obożie/ Pokázuiác Pigmeom że ie chcą mieć w groźie. *KmitaSpit* B.

pokazować przez co (2): Potępia ich [grzeszników]/ ielli nie będą pokutowác: pokázuiác ćierpliwořć Bożą przez figę niepłodną/ ktorey ielzce do roku czekał owocu. *WujNT przedm* 37. *Cf* »przez podobieńřstwo pokazować«.

pokazować czym (15): *MycPrz* II B2v; *CzechRozm* 24, 126v, 140, 142; *SkarŻyw* 337; *CzechEp* 169; *ReszList* 187; Oni tedy dźifiefzego dnia/ [...] namilřzemu Synowi twemu [...] zálzli ná drogę/ y rozgi páłmowe/ tákże też y oliwne/ pod nogi iego łłáli/ [...] á oliwnymi gáłązkami tłufłymi/ nágotowanie obfitey łálki/ przez tegoż iedynego Syná twego pokázuiác. *LatHar* 354; iáko P. Chriřtus wczynił: pokázuiác troiákim řwiádectwem/ Ianowym/ Oycowřkim z niebá/ y włáfnymi cudámi ktore czynił/ że go Óciec połłał *WujNT* 89, *przedm* 31, *Luc* 18 arg, *Rom* 4 arg, 7 arg; *SarnStat* 121.

pokazować w kim (1): iż iáko Melchifedek był Ofiárownikiem Bogá náwyzřzego/ bez ográniczenia czáfu [...]. Tákkże też tho iuż w onym to Melchifedeku iáko pod pewną figurą Bog pokázował iákie miáło być ofiárownictwo [...] Chriřtuřowe *CzechRozm* 35.

pokazować w czym (2): rořkázuye/ áby dla friyerřtwá y nierządnořci káždy łwá włáfną żonę myał. Wczem pokázuye tho/ iż koždy człowyek vchodząc nawáłnych grzechow/ żądzey/ á miłořci Wenuřowej/ kwápic fie ma do małżeńřtwá/ yáko do pewnego portu. *GliczKsiąż* Pv; *BibRadz* I 8a marg.

cum A cum inf „być” (2): Y opifuie go/ że był Krolem Salem (ktore miáło w onych rowninách było) [...]. Krolem w tim go być pokázuie/ iż Abrámá z iego towarzysřmi łpracowánemi y głodnemi/ czeřtował y podeymował. *BibRadz* I 8a marg; Toż Páweł S. pokázuie bydź řnadź przeciwi łámemu rozumowi *PowodPr* 41.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (9); iż, że (24), zaimek pytájny (4), zaimek względny (2), aby (1), jakoby (1)] (32): *GliczKsiąż* Pv; A iż řzátan imię Kryřtuřowe dopuřzcza řlyřzec/ [...] wřzakoż to czyni przez wodę/ Ogień/ Sol/ Mřzą/ Czýřćiec/ bo okrom tych rzeczy nie zna Kryřtuřá/ A to dla tego czyni/ áby tym ćifzey zwiodł nędzne ludźi/ pokázuiác iákoby on Kryřtuřá nie zniřczył *GrzegRóżn* E3, I; *KuczbKat* 210; *RejPosWstaw* [143³]v; *CzechRozm* 24, 35, 120v, 140,

142, 179v; PierwŹy Piotr/ Y inni dwá Ewániełiftowie ná pierwŹym go [*Piotra*] mieyfcu nád inne ftáwiá/ krom wátpienia pokázuiá/ iż on był nád inne ftárŹy. *SkarJedn* 65; *SkarŹyw* 337; *CzechEp* 169, 283, 315; *WerKaz* 282; *LatHar* 377; Vczy vftáwiczney modlitwy. [...] A przykłádem PháryzeuŹá y Celniká/ iáka ma być modlitwá pokázuié. *WujNT Luc* 18 arg; *Iefliby nie byli posłáni* [*Rom* 10/15].) To mieyfcé ApoŹtołkie iáwnie potępia haeretyki y fektarze wŹytkie/ y pokázuié że fá zwodzićiele y fałŹywi prorocy *WujNT* 560, *przedm* 31, 39, s. 26, 89, 108 (12); iáko y znákiem iábłká pokázuiá iáwnie, które w ręku piáŹtuiá, gdy ich Królmi czyniá, á ná iábłku krzyŹ: áby zgodę w Pánu KryŹtuŹie mnoŹyli *SarnStat* 121; *KmitaSpit* B.

Zwrot: »z daleka pokazować« (3): ktory [*duch boŹy*] pod podobieńŹty zwierzchnych/ ćieleŹnych/ á iákoby iuŹ przytomnych rzeczy/ duchowne ná potym y przyŹŹe/ zdáleká zwykł pokazować. *CzechRozm* 135, 70, 144v.

»pod figurá pokazować« [*szyk zmienny*] (3): *CzechRozm* 35, 70v; áby [...] fałŹywym ApoŹtołom/ ktorzy ich z nowu chćieli w zakon wpráwić/ áby nie wierzyli. [...] Pokázuiá pod figurá Abráhámá y dwu Źynow iego/ że ći ktorzy iefŹcze fá pod zakonem/ będą od dziedzictwá ChriŹtuŹowego oddaleni. *WujNT Gal* 4 arg.

»jáŹnie, jáwnie pokazować« (5:2): *GrzegRóŹn* [L2]; ktory [*Pan Bóg*] iefł w trzech ósobách iedney iftnoŹci/ [...] iáko to nam Źłowo BoŹe iáŹnie pokázuié/ gdy Pan ApoŹtołom Źwy^m roŹkazał krzćić wŹyŹtkie w imię (nie w Imioná) Oycá/ Syná/ y Duchá S. *KarnNap* Bv; *LatHar* 377; *WujNT przedm* 31, s. 108, 368; *SarnStat* 121.

»pod podobieńŹtem, przez podobieńŹstwo pokazować« (3:1): *CzechRozm* 70v, 135, 144v; Przez podobieńŹtwo o dzieŹiáći Pánnách/ y o táłentách/ pokázuié co fię ma dziać ná Źádzie z dobrymi y ze złými/ [...] á iż ći co dobrze nie czyniá będą potępieni. *WujNT przedm* 39.

»znacznie pokazować« (2): mowi Pan/ [...] wezmę was iednego z miáŹtá/ iednego/ á dwu z pokólenia [I] iednego/ y wprowadzę was do Syonu/ tedy znácznie to pokázuié/ iż to zgromádenie nie do wŹyŹtkich naleŹeć miáło/ ále tylko do niektórych wybránych. *CzechRozm* 120v; *CzechEp* 315.

Szeregi: »pokazować i óŹwiadczać się« (1): á práwie to oná Źwá Źpráwá/ bijáć Źwe bárány/ kozły/ y ćielce/ [*Źydzi*] pokázowáli y w tym Źie óŹwiadczáli/ iż ták czáŹu Źwego/ zá nie człowiek ieden Źpráwiedliwy miáł być zábity *CzechRozm* 24.

»pokazować i oznajmiać« (1): A drogę tę iedną tylko ma Źwoię włáŹná y prawdziwá/ ktorá wŹyŹtkim vmiłowánym dziateczkám Źwym vkázuié y záleca: chociaŹ to czyniáć nie iednáko iey wŹyŹtkim pokázuié y oznáymia. *CzechRozm* 173v.

»znać dawać i pokazować« (1): A tu zá przy Sáulu/ rok tylko połóŹył/ ále licŹby nie przydał iáko tu widzifz przydano v tych infŹych. Bo ták tylko nápiŹano Źyn rok ábo roku Sául. Ktorem to opiŹánim roku tego/ iáko ia rozumiem to znać dáie/ y to pokázuié. *CzechRozm* 139v.

W przen (2) :

Zwrot: »drogę [*komu*] pokazować« (2): *CzechRozm* 173v; pod iednym namiotem Wiáry chrzeŹćiiáńŹkiew/ pod iedną lalká Páłterzá powŹzechnego wolá BoŹá Źpráwuiáć. Do częgo im przykłádem Źwym drogę pokázuié/ tenŹe Páłterz teráŹnieyŹy *Greg*: XIII. *ReszList* 187.

b. *Ujawniać to, co poprzednio było niewiadome* (2) :

pokazować kogo przed kim jakim (1): iáko też y mądre ludzie [*pijaństwo*] w błazny odmienia/ ferce y rozum odeyмуie/ y głupimi ich przed ludźmi pokázuie. *WerGość* 254.

pokazować co czym (1): Nákoniec/ wielką świątobliwość iego/ y czyłtość fercá/ cudy niemáłyimi/ pokázowác Pan Bog począł. *SkarŻyw* 452.

c. *Dawać poznać swoje cechy* (153) :

α. *W celowym działaniu prezentować, wykazywać się czymś; popisywać się [w tym: co (76)]* (86) : *BibRadz* *5v; telko o tho prošili/ żeby męskie ferce pokázował/ á opowiedział fie/ y przyiął *duellum* zá oycá. *GórnDworz* O7, E7v, Fv, Bb4, Cc5; *BudNT przedm* a2; *SkarJedn* 314; Dla miłych sioftr fwoich áby chleb dobrze vpieczony miály/ gdy iey pomiotłá niezłtáło/ lámá fię w gorącym piecu pomiotłem vczyniłá: wielką ochotę do posługi [...] pokázuiąc. *SkarŻyw* 194, 58, 251, 510; *CzechEp* 170; *ActReg* 50; *Gratulor* – Weśfele fie, radość pokázuię. *Calep* 464a; Bliźszy fą [*święci*] mieścá onego/ w którym P. Bog chwałę/ y wielmożność máiełtatu fwego pokázuię/ niżli my. *LatHar* 328; *WujNT* 869; *SkarKaz* 39a, 454b.

pokazować komu (1): nád którą [*skrzynią, tj. arką*]/ częłto Bog chwałę fwoię pokázował/ y znaczną przytomność ludowi pokázował. *CzechEp* 170.

pokazować przez kogo, przez co (2): A przed tym też niż był ponurzony Chrístus [...] áni vczył/ áni cudow czynił: przez ktoreby Bołtwo fwe miał pokázowác. *CzechEp* 176; *WujNT* 442 *marg.*

pokazować czym (15): nie zda mi fie/ áby [*biała głowa w tańcu*] ochotę zbytnią/ zarkiem fkokiem/ pochuthnywánim sóbą/ pokázowác miála *GórnDworz* X3v, L5v; *WujJudConf* 103v; *RejPosWstaw* [41²]; *MycPrz* I A2v; y takim nie sfolguie [*Bóg*]/ ktorzy do niego fię przyznawáiąc/ y wiárę weń zmyfláiąc/ vczynkami pobożnymi tego pokázowác nie będą *NiemObr* 115; *Calep* 453b; *WujNT* 89, 233, 365; *SarnStat* 848. *Cf* »rzeczą pokazować«.

pokazować nad kim (3): *RejPosWstaw* [41³]; *SkarŻyw* 492; Pokáz nádemną miłóšierdzie twoie/ ktorýs ná one chore/ ták miłóšciwie ściągáł Bozką rękę twoię/ y nád nimi pokázowałéš niezmierną moc y dobroć twoię. *LatHar* 219.

pokazować przed kim (5): *WujJudConf* 212v; *SkarŻyw* 305; Aby káždy przy ożenieniu fwym rycerfką fwą dzielność przed wezwánymi gošćmi pokázował. *GrabPospR* K3v, K3v [2 r.].

pokazować w czym (6): *GórnDworz* F6, Kv; A widźimy przykłády iáwnego gniewu Bożego/ iákie vpadki ták wiele krolełtw [...] y rozerwánie Košćiołá Bożego. (-) Prawdác iéłt żeć Pan Bog w tym iáwny gniew fwoy pokázuię *WujJud* 242v; A fnać pewnie/ [...] że był Pan Bog náń [*na króla naszego*] łáfkaw [...] y potym/ žego [w] wielkiey vččiwošći [...] mieli [...]. Naprzod Czešarž Chrzešćijáńki Máximilian/ pokázował to [w] wielu rzeczách. Ale iefli wczym/ tedy woney vczynności/ którą ná ftáránie Páná náłzego niebołžczyka vczynił/ že się Sigmuntem Ianem [...] zgodził *BiałKaz* L4v; *CzechEp* 312; *WujNT* 442 *marg.*

pokazować w kim, w czym [= przez kogo, przez co] (2): *SkarŻyw* 113; w ktorýchešćie [*grzechach*] niekiedy chodźli [...] wedłóg kšiąžęćiá zwierzchność máiącego ná tym powietrzu/ Duchá ktorý teraz moc pokázuię w fynách niepołtufnych *WujNT Eph* 2/2.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (6); iż, że (5), zaimek pytajny (3), aby (po przeczeniu) (3), jakoby (2), zaimek względny (1)] (14): áby [*dworzanin*] pomniáł przed kim fie s czym

popiŕiue/ y/ z iákim thowárzyftwem/ bo bym ia niechciał áby miedzy chłopftwem fiadał/ á tám tho pokázował/ co vmie *GórnDworz* I8; męłczyzná bączny/ chocia pokázuie/ iákoby te⁸⁰ rad fluchał/ pocźnie o thákowych zle rozumieć/ y lekcze ie ważyć łobie *GórnDworz* X; iellí częgo niebędzie [biała głowa] vmieć/ niechay niepokázuie áby vmiála *GórnDworz* X2, D8v, K8v, L5v, N3, V7v, Cc5v; *RejPosRozpr* c; *CzechRozm* 197v; *KochDryas* A2v; *MWilkHist* A3; Która ochotá y wdźięczność, y we mnie że fie niemoże zátáić: tedy tym to pokázuię: że W.M. Pánom moim M. té ołtátnié księgi praw Koronnych, [...] ofiáruię *SarnStat* 848.

Zwroty: »jaśnie, jawnie pokazować« (4:2): *RejPosRozpr* c; tylko chćiey [królu] iáwnie pokázowác/ Ze/ iáko łam przyłtoyność/ y cnotę miłuielz Ták nie wftydu/ y fałzú w drugich nie lubuielz. *KochDryas* A2v; *CzechEp* 204; Toć iuż łzofty dowod/ którym [Chrystus] iáwnie Boftwo łwe y rowność z Oycem pokázuie: kiedy po dwa kroć obiecuie to włzytko vczynić/ oczkolwiekby kto prołł w imię ie⁸⁰. *WujNT* 365, 299 marg, Xxxxx4.

»moc (a. moźność) pokazować« = *operari Vulg* [szyk zmienny] (13): lecz nie w tákowych [kocha się Pan Bóg] ktorzy pokázuiąc wielką moźność/ á władzą łwoię/ y kaźąc ledwe nie pádác przed łobą/ Bogu tym podobni być chcą *GórnDworz* Gg4v; *RejPosWstaw* [143³]v; Gdyż ich [tj. aniołóv] przedłię nie od tego piłmo názywa/ żeby to łowo [Elohim] ołoby znaczyło/ ále od mocy/ ktorą od iednego łámego Bogá włzechmogącego biorą/ y ktorą wykonywáiąc rołkazanie iego/ pokázuią. *CzechRozm* 16, 183, 183v, 185 [2 r.]; *CzechEp* 204, 207, 257; *LatHar* 219; *WujNT* 442 marg, *Eph* 2/2. [Cf też znac. 3. pokazować przed kim.]

»otworzyłcie pokazować« (1): ktorego [Boga] mocy żaden fię łprzećiwieć nie może/ ktorą kiedy chce iáłnie y otworzyłcie pokázuie. *CzechEp* 204.

»rzeczą, skutkiem pokazować« (2:2): *CzechRozm* 197v; á łam łlepy [...] mowi: Widzę pierwey niewidzący/ przełtałem być łlepym/ y rzeczą to pokázuię *SkarŻyw* 567; A iż inłzą mowią y piłzą/ á inłzą łkutkiem po łobie pokázuią: tedy fię y tym łámy^m iż łą Antychriłtámi/ [...] wydawáią *CzechEp* 335; iż on łudźiom niektorym dáie prawđziwe vznánie/ áby nie łłowki tylko/ ále rzeczą poboźność pokázowali. *NiemObr* 166.

»po łobie, w łobie pokazować« [szyk zmienny] (9:1): *GórnDworz* Cc5v; iż vczynkámí poboźnemi á połłuzieńftwem/ wiáre żywą y vłpráwiedliwiáiącą w łobie [Abraham] pokázował. *WujJudConf* 103v; Gdyż Rycerłkimi łudźmi być fie miánuiemy/ Závždy to iuż po łobie niech pokázuiemy. *WierKróć* A3v; *CzechRozm* 157v; *SkarŻyw* 325; *MWilkHist* A3; *CzechEp* 26, 49, 335, 353.

»[na kim] znacznie pokazować« (1): Patrż ná łwięte poznaż iáki ielt Pan Bog ktorý ná nich cudotworłtwo/ włzechmocność/ miłółierdzie/ [...] y łpráwiedliwość łwoię/ dáleko znáćniey niż indziey pokázowác raczy. *SkarŻyw* A3.

»znaki [czego] pokazować« (2): *CzechRozm* 193; Moyżelz Aaroná y łyny iego [...] przełtrzegáł/ áby fię ołtroźnie [...] okołó łłuzby Bółkiey záchowáli: á nád tymi ktorzy zá złość łwoie [I] pokáráni łą/ áby żadnych znákow płáćzu y żáłoby niepokázowali *SkarŻyw* 492.

Szeregi: »ołwiádszac a pokazować« (1): o to fię łtárác máią rodzicy/ áby powinność poboźności łwoiey przećiwko Pánu Bogu záchowywáli/ á tę vłtáwiczným á pilnym łłuchániem łłowá Bóżego/

rozmowami nabożnemi o Pannie Bodze y częstemi modlitwami ofwiadzali á pokazowali. *RejPosWstaw* [41²].

»pokazować i oznajmować« (1): iáko go Bog poślá ná ten fwiát/ w ktorým on moc swoię pokazował y oznajmował przez rozliczne á dziwne znaki y przez náukę iego niebieską *RejPosWstaw* [143³]v.

W przeni (2) : *CzechRozm* 223v; [*Dawid*] prosił poddanych/ áby mu służby Bożey pomogli/ żeby oná Arká Bozka wczciwze mieyfce [...] niżli pierwey miała. [...] y skacząc przed Arką/ owoce religiey y nabożeńtwa swego ku Bogu pokazował. *SkarKazSej* 679a.

Przeni (1) :

Zwrot: »moc swą [przez co] pokazować« (1): która [*wiara żywa*] się nie dopuści ciáfnością ferca ludzkiego ograniczyć/ ále ná wierzch wychodzi/ moc swą/ ważność swą/ gorącość swoię/ przez miłość/ przez dobre vczynki pokazuje. *ReszList* 155.

β. *Uzewnętrzniac, przejawiac w zachowaniu lub sposobie postępowania swoje cechy, uczucia, myśli [w tym: co (65)] (67)* : *GrzegRóżn* C; *GórnDworz* Aa7; *MycPrz* I A4v; *CzechRozm* 69v; Biádá nam co wchorobie niecierpliwóść pokazuiem *SkarŻyw* 582, 185, 188, 193; *CzechEp* 43, 106; Ták o nim [o zmarłym ojcu]/ Hrábiá/ trzymay/ á chciéy płacz hánować/ W przygodzie trzebá ferce ítalé pokazowác *KochTarn* 76; *SkarKaz* 45b.

pokazowác komu, czemu (3): *CzechRozm* 168v; Młodziuchnym będąc/ o sobliwą fklonność ku służbie Bożey/ modlitwie/ y nabożeńtwa/ w pokorze y posłuzieńtwie wśzytkim pokazował. *SkarŻyw* 507. Cf »pokazowác światu«.

pokazowác przez co (4): á iżbyfmy przez dobre vczynki ktore zgotował Bog ábyfmy chodzili w nich/ pokazowali to/ że ieftefmy wezwani do they łalki á do tego dárú wiary *BibRadz* *7; *CzechRozm* 99, 214. Cf »przez znaki pokazowác«.

pokazowác czym (7): Niechay się śmieią iáko chcą ci nędznicy/ ále tym śmiechem co inśzego pokazuią s siebie/ iedno lekkie á płochę przedfiewzięcie. *SarnUzn* Cv; Može też to być/ iż Alexánder dla tego to ták rzekł/ áby nápomknął kogo z mądrą głowá ku piśaniu o sobie: pokazuiąc tym/ iż iáko miał we czci [...] wczone piśanie/ że tylekroć miáło mu być ono mió/ coby kto ku iego chłubie nápiśał. *GórnDworz* H; *CzechRozm* 170; *ModrzBaz* 57; *CzechEp* 17; *NiemObr* 157; á inśzy miedzią/ fkorámi/ suknem/ oleiem/ wonnemi máściámi/ y czym mogli/ ferce swe ochotne ku Pánu BOgu pokazowali. *LatHar* +4.

pokazowác w czym (7): rzecz iefth bárzo niebezpieczná/ wykroczyć z rozkazania páńskie⁸⁰/ bo w tym człowiek pokazuje/ iż więcey vfa swey głowie/ niż onego rozumowi/ kogo słufnie słuchác miał. *GórnDworz* L4; *CzechRozm* 70, 100, 109; *SkarŻyw* 244; *Odżywa* [!] się X. Arcybiskup do podania táiemne⁸⁰ Oycow dawnych. W czym pokazuje/ iż nie pámięta ná onę przeftrógę syná Bożego/ [...] áby z ftrony wiary y nabożeńtwa [...] Oycow sobie ná ziemi nie názywáli. *NiemObr* 82, 45.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (6); iż, że (19), jako 'że' (2), zaimek pytajny (2)] (23): *GliczKsiąż* E3v; *BibRadz* *7; *SarnUzn* E2v; *GórnDworz* A2v, H, K8, K8v, L4; *WierKróc* Av; *CzechRozm* 168v, 170; ktorziby przewiedziawfzy v dworu fpořob rządzenia Rzeczyřpořpolitej/ [...] wychodziliby przed infzemi iáko herfrowie ná plác/ [...] gdzieby częścią Práwá ítanowiac/ częścią około Sądown rádzác/ [...] częścią oyczyzny broniac/ pokazowali to/ że íá kárności dworfkiey

wychowáncámi nieledááiákiami. *ModrzBaz* 14v, 57; *SkarŻyw* 293, 567 [2 r.]; *MWilkHist* A3v; *CzechEp* 17, 91; *NiemObr* 82, 157; *WujNT* 460; á Náámáná Syryey hetmáná bogátego/ y zacnością świecká wielkiego/ [...] przypuścić do siebie [...] niechciał: ále go tylo przez łługę odpráwił, pokázuiąc iáko łobie bogáctwo y pychę iego máło wáżył. *SkarKaz* 416a.

Zwrot: »jawnie, jáśnie pokazowác« = *vere declarare* *Modrz* [szyk zmienny] (2:1): *SarnUzn* E2v; *WujJudConf* 63v; Iefliżes fię zdobrych rodzicow vrodził/ więc fię o to łtáray ábyś iym był podobny/ á łpráwámi cnotliwemi żeś prawdziwy śláhcíc iásnie pokázuy *ModrzBaz* 57.

»pokazowác na oko« [szyk zmienny] (2): *GórnDworz* I2; Czemu [że *Jezus jest Mesjaszem*] iż teraznieyfzy żydowie wierzyć nie chcą/ tedy to ná oko po łobie káždemu pokázuią/ iż piłmu świętemu wiáry nie dáią. *CzechRozm* 168v.

»po sobie, z siebie, na siebie, w sobie pokazowác« = *exstruere* *Modrz* [szyk zmienny] (20:5:1:1): iż dla thego człowyeek tym yeft názwán/ áby wyedzyał y po łobyte to pokázowál/ że rzecz yeft łtanu poćciwego á łláchetnego myędzy inłsým łtworzeniem *GliczKsiqż* E3v; *SarnUzn* Cv; *WierKróc* Av; w tych też [obyczajach] koniecznie leplszą nápráwę przez duchá Chriłtułowego w łobie pokázuią *CzechRozm* 99, 70, 100v, 137, 168v, 194, 199; *PapriPan* L3v; Ale obyczáie łkáżone przewiodły to/ że tá wádá [tj. *pochlebstwo*] nigdzie indziew więcej/ iáko przy Dworzach zwierzchnych Pánów płuży/ [...] á ztądże dom/ kteryby z siebie miał dáwác wiele przykłádow rozmáitych cnot/ pokázuię z siebie [infert] tę łprołną á prawdzie łzkodzącá wádeę. *ModrzBaz* 17v, 14; Ci ludzie co obrázow kościelnych y znáku krzyża ś. nierádzi widzą [...]: dwie rzeczy wáłne nieprzyiácielom dułznym y pogáńłtwnu po łobie pokázuią. Pierwłza áby Bog czći niemiał [...]. Drugá iłz z łercá ludzkiego włpominánie gęłłtze ná Bogá [...] wybić chcą. *SkarŻyw* 301, 55, 200, 234, 297; *MWilkHist* A3v; *StryjKron* 360; *CzechEp* 17, 18, 91, 340, 406; *PapriUp* D4v; *Phil* P3.

»pokazowác światu, przed wszystkim światem« (1:1): I niewłtydáłz łie ták grabey y łprołney nieumieiętnoći łwoiey pokázowác przed włzyłtkim łwiátem. *KrowObr* 181 v; *GórnDworz* A2v.

»pokazowác widomie« (1): tho záfię [...] z ręku twych krolewłkich [jest]/ iż má Polłká tyle kłiąg łwoim ięzykiem [...]. Abowiem gdyś tho W.K.M. iáł pokázowác widomie łwiáthu/ że miłuięłz Koronę tę/ hnet obroćili łie do tego cí kthorym dáł Bog więcej vmieć/ [...] y ięli łie rzeczy powáżnych piłác ięzykiem Polłkim *GórnDworz* A2v.

»znaki [czego] pokazowác« (2): ktery ięłzczę w młodych łećiech [...] wielkie znáki w rodzoney Rycerłkiewy dzielnoći z łiebie pokázowál/ gdy z Rułią z Poláki/ z Mazury/ y Krzyżákámi Prułkami włtáwicznie woyny wiodł *StryjKron* 360; *Phil* P3.

»znacznie, przez znaki pokazowác« (2:1): *CzechRozm* 214; [Tomasz św.] ięłzczę w dziecińłtwie przyłzłá łwoię łwiátołbiwość przez znáki łálki Bołkiewy ná łobie pokázowál. *SkarŻyw* 200; *CzechEp* 17.

W przen (1) : gdy látá dorolłe przyłtápią/ pokázuiemy iáwnie złęgo drzewá nieśláchetne owoce w myłłi/ w mowie/ y w vczyńkách náłzych/ przeciwko Zakonowi Boże^{mv} przelpiecznie grzelząc. *WujJudConf* 63v.

Przen (1) :

W porównaniu (1): *KwiatKsiqż* B3v cf *Zwrot*.

Zwrot: »znaki [czego] pokazować« (1): Abowiem zaprawdę z młodości w niktorych przyrodzenie znaki przyfzły dobroći/ yakoby yakie kwiateczki pokazuye. *KwiatKsiąż* B3v.

3. *Czynić, dokonywać; reddere JanStat, JanPrzyw; insinuare, ostendere Vulg; praestare JanStat [w tym: co (129)] (130)* : *LeszczRzecz* A6; *WierKróć* B; a wten czas on człowiek nięzczęśliwy żadnego fłowá niemowiac: áni ftekánia pokázuiąc/ po trzy kroć ziewáiąc nięzczęśliwą Dufzę wyduchnął. *StryjKron* 350; *CzechEp* 162; (*nagł*) Donácia ná woynie Podbiélkiému. (-) ZA znácznými y krwáwými zaflugámi Vrodzoného Piotrá Podbiélkiého/ które pokázował/ [...] w Woynách przeciw Mořkiewfkiému *SarnStat* 450, 1209.

pokazować komu (3): A iżby im ięzczę tym więcey ćierpliwość w tym wřzytkim [*tj. ustawicznym przeřladowaniu uczniów Chrystusowych*] zálecił: áżci im y lám ná łobie przykład pokázuię *CzechEp* 22; *SarnStat* 63, 882.

pokazować przed kim (1): iż ten pierwszy wywod twoy/ ięft bárzo niewáżny: to ięft/ żeby dla tego Chriftus krołowác niemiał/ iż to mocy iákiey znáczney y dotkliwey/ áni cudow żadnych przed niezboźnikámi nie pokázuię *CzechRozm* 185.

pokazować w kim [= wobec kogo] (2): *SkarŻyw* 372; á święte tajemnice niech wezmę [...] ná oddalenie [...] zdrády řzátáńfkiey/ ktorá we mnie pokázuię/ ciáľu moiemu pokoiu nie dáiac. *LatHar* 210.

Zwroty: »cuda pokazować« (2): *CzechRozm* 185; Y ná cudách/ ktoremi [*lege: ktore*] Pan Bog w nim pokázował/ nieřchodziło. W Medyolánie [...] niememu młodzieńcowi pálec w vřtá puřcił/ [...] y vzdrowił niemotę ięgo. *SkarŻyw* 372.

»*facto, rzeczą pokazować*« (2:1): Skutecznie řłowo Boże peľncie/ tho ięfth rzeczą pokázuięcie/ á nie bądźcie tylko řłucháczmi *RejPosWstaw* [21²]v; *SarnStat* 153, 420.

»przed oczyma [*czyimi*] pokazować [*nad kim*]« (1): Izařz tho kiedy řłychána rzecz ięft/ [...] żeby kiedy ktory krol Polfki był w bitwie poiman/ [...]. A což to inřzego czyniło/ iedno miłość tego narodu Polfkiego przeciw pánom řwoim/ że to przed oczymá páná řwego pokázowali nád nieprzyacięlem ięgo/ co řie męźnemu narodowi godziło pokázowác/ wydawáiac ciáľa y żywothy řwe wřzelkiemu niebeľpieczeńřtwu/ řtrzegąc áby ná páná ich zła przygodá nie przypáďlá *LeszczRzecz* A6.

»przykład pokazować« [*w tym: czego* (1), *komu* (1)] (2): *CzechEp* 22; A Iż nie boiá řie wiele ich zákazánia drógi do Słáfká rozmáitémi obyczáymi przeieździć/ ná wzgárdę zákazánia y Mándatów nářzych/ zły przykład niepořłuzzeńřtwá pokázuię [*in pessimum inoboedientiae exemplum JanStat* 1036] *SarnStat* 1237.

»służby pokazować« (2): nam y potomřtwu nářzému oboiéy pći [...] ná potym zá czáľem y mieyřcem řá gotowi wierné řłuzby zá woľá Bożá pokázowác [*servitia sunt parati exhibere JanPrzyw* 4] *SarnStat* 63 [*idem*] 882.

»z siebie, po sobie pokazować« (1:1): Tedy oni teź tákowe nazacznieyřze á naznámięnitřze wřzyřtki pořtěpki s řiebie pokázowác máiá. *KwiatKsiąż* A3; *CzechEp* 334.

»swe sztuki pokazować« (1): Azoľnierzem tylko powiada stoiá Rzeczyřtey niętymi co doma leżá abowięzyku swe sztuki in Rep. pokázuiá *ActReg* 132.

Przen (2) :

Zwroty: »jaśnie pokazować« (1): Co záprawdę iest rzecz potrzebna [karać i napominać]/ ku pohámowaniu ikázoney nátury náłzey/ kthora iezzcze z młodych lat iáśnie pokázuie skutki fwoie. *RejPosWstaw* [41³]v.

»pokazywać skutek swoj« [szyk zmienny] (2): *RejPosWstaw* [41³]v; że choć wedle litery [zakon] wítał/ y zniłzczał/ wízákże [...] w tym wízyłtkim co íe zakonu Boże^go wiecznego y przyrodzonego dotyczy/ íkutek fwoy pokázuie. *CzechRozm* 98v.

a. *Dokonywać czegoś, co jest skierowane bezpośrednio na kogoś; traktować w określony sposób, wyświadczać* (101) : *RejPosWstaw* [143⁴]v; Słudzy áby pánom íwym byli poddáni/ żeby íię im we wízyłtkim vpodobáli/ nie odmawiáiąc: nie ófzukawáiąc/ ále we wízyłtkim dobrą wierność pokázuiąc *WujNT Tit* 2/10.

pokazować komu, czemu (52): w nędzy á w złey íławie żyć mułzą/ íi ktorzykolwiek ich [rodziców] zániedbawáią/ ábo im ludzkości íwey nie pokázuią. *RejPosWstaw* [41⁴]v; *BiałKaz* Mv; *WerKaz* 267; Pokázował w połługách dźiélność pánu íwému/ A przyłtoyną wklonność człowieku káždému *PudłFr* 40; *ActReg* 104, 170; *WujNT 1.Petr* 5/5; [W przysiędze podkomorzego:] ná ktorým íądzie nie mam mieć względu ná żadną óobę: [...] nikomu w tym moim íądzie/ żadney przyiáźni y nieprzyiáźni niepokázuiąc *SarnStat* 458; *SkarKaz* 381a. *Cf Zwroty.*

pokazować ku komu (8): *SkarŻyw* 305; íż P. Bog z nimi [ludźmi] miełzka/ [...] gdy mu z pracy y máiętności íwey/ dom dáią/ ochotne íwoie íerce y wolą prołtą ku niemu pokázuiąc. *SkarKaz* 454b. *Cf* »chęć pokazować«, »łaskę pokazować«, »miłość pokazować«, »nieprzyjaźń pokazować«.

pokazować przeciw(ko) komu (18): *RejPosWstaw* [41⁴]; *MycPrz* II Dv; *ReszPrz* 72; *WujNT 2.Cor* 6 arg; ABy [...] przeciwko nam wíęłtżą wíarę y połługę pokázowáli/ obiecuiemy/ [...] *SarnStat* 66, 886; Chočia Pan Bog ludowi Izráélłkiemu íłuzbę íwoię płácił docześnym dobrem y ízcześciem [...] przedsię wielką írogość pokázował w karaniu tymże docześnym przeciw niemu *PowodPr* 26. *Cf* »miłość pokazować«, »nieprzyjaźń pokazować«, »skutkiem poka- zować«, »życzliwość pokazować«.

pokazować nad kim (10): *BielSpr* 52v; Miedzy ktoremi [możnymi patronami a poetami] zobu ítron *alternata* bywáłá/ że owi *tanquam fautores* [...] znáczną *munificentią* nád nimi pokázuiąc/ do íiebie íe gárněli: á íi zás *diuini ingenij partus* z głowy/ [...] przed oczy ich nielli/ y tym ípólobem pámiátkę ich íławie nieśmiertelney/ [...] poświáćáli. *RybGęśli* A2v. *Cf* »łaskę pokazować«, »miłosierdzie pokazować«.

Zwroty: »chęć, ochotę pokazować« = *gratos se reddere JanStat, JanPrzyw* [w tym: komu (9), ku komu (3)] (13:1): *GórnDworz* Cc7; Sieftrześ oddał co lépzé grunty y klenoty/ A wđyś tám nigdy nie znał tákowej ochoty. Íákám ía tobie w domu íwym pokázowáłá *HistLan* A4v; *CzechRozm* 122; *ReszList* 167, 187; żebyim ze wíząd/ podług możności mey/ W.M. íáko przyiáćielowi mnie zdawná záchowálemu/ vczynność moię y chęć wízeláką rad pokázował. *WerKaz* 277; *ActReg* 116; *WujNT Rom* 1 arg, *Philipp* 1 arg; *SarnStat* 136 [2 r.], 437, 450 [2 r.].

»dobrodziejstwo [komu] pokazować« (5): *CzechRozm* 88v; Prętko zápomnieli [Żydzi] P. B. íwe^go y wielkie^go íe^go dobrodzieyftwá/ ktore im nád wízyłtki íne narody ná ziemi pokázował. *SkarŻyw* 557, A2v, 429; *PaprUp* Dv.

»łaskę (a. łaskawość) pokazować« = *favorem praestare JanStat* [w tym: *komu* (12), *nad kim* (2), *ku komu* (1)] [szyk zmienny] (18): *GórnDworz* K8, Dd3v; *MycPrz* I Bv; *KarnNap* A4; *SkarŻyw* 58; *ActReg* 39, 116 [2 r.]; Tyś wykupił od śmierci żywot moy/ pokázuiąc nádemną łádkę y miłofierdzie twoie. *LatHar* 562, 214, 676; Przeto zá tę wiárę y ftáteczność ich/ wdzięczność/ y łádkę náłzę Królewfką/ miáftu temu/ y obywatelom iego wzyftkim pokázuiąc *SarnStat* 963, 437, 606, 693, 965; *SkarKaz* 387a; O co było wiele szemrania polpolitego ludu ná biskupy y ná Cefárzá: iż heretykom taką łádkáwość pokázowali/ iákiedy oni Kátholikom nie czynili. *SkarKazSej* 687b.

»miłosierdzie pokazować« [w tym: *nad kim* (7), *komu* (2)] [szyk zmienny] (11): *CzechEp* 99; *ActReg* 116; któryś iest z łoná Oycá wšzechmogącego/ ná ten świat wypráwiony/ ábys [...] nád ludźmi fkruźzonego fercá miłosierdzie pokázował *LatHar* 584, 87, 180, 183, 562, 571, 658; *SiebRozmysł* E3; *VotSzl* B3.

»miłość pokazować« [w tym: *przeciw(ko) komu* (6), *komu* (4), *ku komu* (1)] [szyk zmienny] (14): Służył ieden piękney y znaczney Rzymiáncze čás długi/ pokázuiąc wielką/ á gwałtowną przeciw niey miłość *GórnDworz* Bb2v, Dd4v; *RejPosWstaw* [41⁴]v; *CzechRozm* 103v, 173v, 245v; *ReszHoz* 123, 138; poczęli fię do tego iálmuznami fwymi przykłádac/ áby mieli z czego tę chęć y chrześcijánfką w podeymowaniu y opátrowaniu pielgrzymow miłość pokázować *ReszList* 167; *LatHar* 72, 73; *SkarKaz* 386a, 421a, 456b.

»nieprzyjaźń, niechęć, nienawiść, niezyczliwość pokazować« [w tym: *przeciw komu* (3), *komu* (2), *ku komu* (1)] [szyk zmienny] (4:1:1:1): *GórnDworz* Cc7; *CzechRozm* 200v; *SkarJedn* A*, 253 [2 r.]; A drudzy ie [swoje dzieci] chcąc miłowác/ gubią ie: y miáfto zyczliwey miłości/ frogą im nieprzyjaźń pokázuią: gdy ie domá przy łobie/ áby fię obecnością ich ćiefzyli/ trzymáią *SkarKaz* 420b; *SkarKazSej* 675a.

»niewdzięczność pokazować« [w tym: *komu* (2)] (3): *HistLan* F2v; *Paprup* A2; Teraz w mych oczách wizytko fie zmienilo/ Obłudné ferce wzytko pokázilo/ Y twa niewdzięczność/ którą pokázuielz Tám/ gdzie powolność y chuc práwą czuielz. *KochFrag* 27.

»[komu] poćciwość [= *uszanowanie*] pokazować« (1): ábysście tey Pánnie zá wzyftki dobrodzieyftwá wšelkiego domu Iágełłowego taką poćciwość y wdzięczność pokázowali iaka iey ftánu [!] Krolewfkiemu przynależy. *BialKaz* M3.

»przyjaźń pokazować« [w tym: *komu* (2)] (3): *Qui simulat verbis, nec corde est fidus amicus*. To iest/ Kto słowy przedzionemi przyjaźń pokázuię/ Niewierz mu nigdy/ bo cię fercem nie miłuię. *ModrzBaz* 65v; *SkarŻyw* A2v, 151.

»skutkiem [przeciw komu] pokazować« (1): [Bóg] iż iest Bogiem náłzym pokázuię. A czyni to on żeby nas przykłádem fwym ku temu pobudził. żebyfmy y my to fkutkiem przeciw niemu pokázowali/ co ná dźiatki iego prawdziwe należy. *CzechRozm* 197v.

»po sobie pokazować [czemu = *komu*]« (1): Od żydow fię także náuczyli [...] nie kłániác fię ná imię P. IEzułowo: żadney pokory po łobie nie pokázować temu imieniu/ któremu fię kłánia wšelkie koláno *ReszPrz* 41.

»wdzięczność pokazować« [w tym: komu, czemu (4)] (5): *BiałKaz* M3; *StryjWjaz* A2; którzy [głupi ludzie] kiedy ie co szczęśliwego potka/ á tego źle zázywáią/ żadný wdzięczności łczęściu zá to nie pokázuią *OrzJan* 67; *LatHar* 72, 324.

»pokazować znacznie [komu]« (1): [przypomnię] Władisława Krola Wegierskiego y Czelkiego/ y Henrika Kardinala y Biskupa Crakowkiego iednego dla zitzliwości/ drugiego dla dobrodzieistwa ktore pokazowal znacznie R:P: y Kofcijolowi Bozemu. *PaprUp* Dv.

»życzliwość pokazować« [w tym: komu (3), przeciw komu (1)] (5): *GórnDworz* Cc7; *CzechRozm* 122, 241v; *PaprUp* Dv; wšytko fię ráduie/ Ptacy krzyczą/ źwierz dźiki z wefelem táńcuie. Zyczliwość komu profzę taką pokázuią Przyrodzenia? komu chęć z wefelem gotuią? *SapEpit* A4.

b. *Powodować* [z podmiotem nieosobowym] [co] (7) : Táż wiára nas w powinności náłzey przeciw Bogu y bliźniemu zátrzymawa/ tá w rzeczách przeciwnych ćirpliwość łtánowi/ y wyznánie łtáteczne pokázuiie. *WujJudConf* 106; bo rządna robotá dwoy požytek pokázuiie: á nierządna łzkodę y omiełzkánie. *GostGosp* 10.

Zwrot: »skutek pokazować« (5): áby y w Świętych łwoich załługę Syná łwego (ktora łie ták dálece rościąga/ że y przez członki wybráne łkutek łwoy pokázuiie) tym więcęcy przed ludźmi vwielbił y wyłławił. *WujJud* 59; *CzechRozm* 186 [2 r.], **5; *WujNT* 623 *marg.*

4. *Świadczyć o czymś, być wyrazem, przejawem, dowodem czegoś; docere, prodere* *Modrz; indicare* *JanStat* (65) : że ćiáło káźde porządnie żywiácé/ w tę proporcýą zložóno iest/ áby ze czterzech żywiól włáność równą wźiáwłzy/ do żadný łye więcęcy/ niżli miára iego pokázuiie/ niełkłaniáło *Oczko* 12v; *Zadney* im otuchy nie czyni tu w tym wieku [...] pánowánia ná Papięłtwie/ [...] áni ná żadnym przełóženłtwie od Antychriłtá wymyślonym y dźiwnymi łztukámi chytrze vbogáconym/ ku pánowánium nád cudzą wiára/ á podbiiánim łobie pod nogi owieczek Chriłtułowych/ iáko dźień dźiśieyłzy pokázuiie *CzechEp* 23, 373.

pokazować co (34): *GrzegRóżn* A4, 14; w ktorým pánie ácz náuká dołyc wielka byłá/ czo y wirłz iego pokázuiie/ ále tą/ nie ták bárzo łłynáł/ iáko cnotą/ ludzkoćiá *GórnDworz* Ee; Bo łie iuż pokázáło/ że ty łwięte y łkryte znáki [tj. sakramenty] łą tákowe/ ktore y pokázuią łáłkę/ y łprávuią. *KuczKat* 155; *WujJud* 1v [2 r.]; *WujJudConf* 42, 137; *WierKróc* B2; *CzechRozm* 26, 93, 93v; *Rozność* kłztałtow y barw v łzat/ á co inłzego pokázuiie iedno obyczáiw rozność y nieułtáwicznóść? *ModrzBaz* 54; *Oczko* 12v; *SkarŻyw* 235; *CzechEp* 94, 316, 388; *ReszHoz* 117; *ActReg* 50; Cudá Páná Chriłtułowe nie tylko włzechmocność iego pokázuią/ ále też coł inłzego známionuią. *WujNT* 143, 8, Zzzzz3v; *SarnStat* 351, 928; *SkarKaz* 40b, 549b *marg*; *SkarKazSej* 685a. *Cf* *Ze zdaniem dopełnieniowym*; »znak pokazować«.

pokazować kogo, ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia bliższego [z zapowiednikiem: tak] (1): Bo iego cne połtępki thák go pokázuią/ łze go wšyłcy ludzye ná łwiece miłuią *PaprPan* S2v.

pokazować komu (5): *LudWieś* B; *OrzRozm* A2v; *GórnDworz* E7; Wiára Powłzeczna tá iest; ktora nie dźiś [...] vrołlá; ále ktora włzędźie/ [...] ktora od włzytkich trzymaná byłá: co nam y łámo to łłowko *Catholicum* áłbo Powłzeczne pokázuiie. *WujJud* 1v; *Oczko* 1.

pokazować „tak” (3): Ołtatek zimy poczawłszy około Gromnic aż blisko ku Wielkiej noci łtale zima połtoi/ tak nam polna gęs w dzień łwię. Marcina na grzbiecie łwym pokazowała. *LudWieś B. Cf pokazować kogo, ze zdaniem dopełnieniowym; Ze zdaniem dopełnieniowym.*

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (5), tak (1); iż, że (20), zaimek pytajny (6)] (26): *KrowObr* 193v; Tákowéc łą łprawy y połtępki wálze/ ktore pokázuią/ że tey wálzey Szwáycárłkiej wierze rychłó łye o Krolá pokułšíc. *OrzRozm Cv, A2v*; áby człówiek ták z mową/ iáko y s łprawámí namniey łie nie wydwarzał/ iedno niedbále iákołš á wrzkomo tego łobie niemáiąc ni zacł włzytko czynił: á thá zmyłłona niedbáłołš/ ábo [...] nizacłmienie/ żeby vmieiętnołš pokrywáło/ y pokázowáło ták ludziom/ iż ono czo człówiek czyni [...]/ bez włzelákiej pracey/ y zdobywania przychodzi. *GórnDworz E7; KuczbKat* 195, 325; *WujJud* 36; *CzechRozm* 63v; *ModrzBaz* 14v; *Oczko* 11, 12v; Iáką wiárę S. Woyćiech w Polłzcze łzczepił: dochowánie iey łtáteczne y podánie od miłych á cnych przodkow náłzjch pokázuię *SkarŻyw* 357, 332; *LatHar* 132; *WujNT przedm* 18, 19, s. 171, 194, 227 (8); *PowodPr* 35; *SkarKaz* 206b; *SkarKazSej* 692a; IEłłi iáko kto żywot wiodł łmierć pokázuię [...] Tedy łwiátobliwołšci twoiey nie potrzebá Zacna páni/ łwiádectwa cudownego z niebá. *SzarzRyt D.*

Frazy: »przykład pokazuje« [szyk 3:1] (4): ktore to rzeczy/ iż łą Pánu Bogu w pokutuięcym mięł/ w łtárym zakonie/ przykład Achábá złołliwego krolá pokázuię *LatHar* 132; *SarnStat* 1274, 1287; [*heretycy*] odeymuią Kátholikom kołšcioły/ [...] wyganiáią ie/ y z máiętnołšci łupią [...]. Co pokázuią przykłády w káždym páńłtwie y miełšcie/ gđzie rzády łwe máią *SkarKazSej* 685a.

»(sama) rzecz pokazuje« = *dowody, zwłaszcza treść pism, świadczą (5):* *CzechEp* 94, 388; TEn łift/ iáko y drugie zá nim idące (iáko y Augułtyn ł. przypomina/ y łámá rzecz iáwnie pokázuię) nawięcey zbijáią błáđ o łámey wierze *WujNT* 783, 73; *JanNKar* E3.

Zwroty: »jałśnie, jawnie pokazować« [szyk zmienny] (4:4): *KrowObr* 193v; *OrzRozm* A2v; Iáka to zgodá wálzá/ wie to iuż łwiát włzyłtek: y Synody wálze iawnie to pokázuią *WujJud* 1v; Abowiem co dobre⁶⁰ okrom tákiey frogiey kárnołšci być może/ pokázuią to iáłśnie [*docent*] obyczáie wiela onych dworzan *ModrzBaz* 14v; *WujNT* 227, 417, 517, 783.

»po sobie pokazować« (1): Chociaż pozwirzchny tytuł/ y dziedzicnołš [!] Kołšciołá Powłzecznego/ zacnołš y powołánie imieniá Chrzełšciáńłkiego z dawnołšciá po łobie pokázuią. *WujJudConf* 137.

»znacznie pokazować« (1): *CzechRozm* 63v; iż przez meaty/ niź iey poczátek/ źimnieyłšé bieży [*woda ciepliczna*] wnet oźiębnáć mułš: lecz ónéy włáłnołšci iż nie niepozbyłá/ dym/ párá/ wónia/ y łam efekt znácznie pokázuię. *Oczko* 11; *CzechEp* 316.

»[czego] znak pokazować« (1): iż z źemie gđzie źimná poczátek y mieyłce być miáło/ ciepłá łye tákíe náyduią/ które wiecznych ogniów á łtudnic nieprzebránych nam znák pokázuią. *Oczko* 1.

Szereg: »pokazować i znaczyć« [szyk zmienny] (2): A co ielzcze drudzy mówią/ iż nápczátku/ znáczy w Bogu: á ono záłš v Moyželšá nápczátku znáczy/ wedle wykłádu ich/ w łynu: tedy to łámo znáczy y pokázuię ich wielką nieułtáwiczołšć/ niezgodę y głupłstwo *CzechRozm* 26, 93v.

a. *Zapowiadać [komu, ze zdaniem dopełnieniowym] (1) :* Potym od poł dnia wytarłó łie gorące Słóńce do łrzod odwieczora/ á zatym zalię mgły powłtały do wieczora/ Pokazuje nam iż then Grudzień będzie łniegiem dzierzál do pełniey. *LudWieś* B3.

5. *Znaczyć, symbolizować, odnosić się (11) :*

a. O znaczeniu językowym [kogo, co] (5) : Ale nie mowi zgoła. Oto Almá brzezienna/ ále mowi: Oto tá Almá pewną białąglowę pokázuiąc/ gdy He [rodzajnik grecki] przydáie [...] rzecz przytomną pokázuiące CzechRozm 133v, 133v, 134 [2 r.].

α. Stanowić bliższe określenie (1) : Przetoż Pácianus ftárodawny Doktor ták w perfonie Kátholiká mowi: Imię mi iest Chrześcijánin/ á Kátholik przezwiłko. Ono mię miánuie/ á to mię pokázuię. WujNT 444.

b. O znaczeniu symbolicznym [w tym: kogo, co (5)] (6) : KuczbKat 150; Bo mowiac po prostu wedle textu/ *expresé* włásnie y wyráźnie rog ten: ktory wedle X.K. znaczył Antychriřtá tedy Krolá pokázował CzechEp 382.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (1)] (2): Zegnáią potym Krzyżem S. czoło/ oczý/ pierři/ rámioná/ y włyzy. Co włyżtko pokázuię to/ iż przez Krztu táiemnicę/ ludži okrcżonych ímyłly otworzone y vmocnione bywáią/ áby Páná Bogá na sie przyiąć KuczbKat 145, 225.

Zwrot: »jaśnie pokazować« (1): Bo kiedy włyżcy tymże Krztem omyći Pánu Chriřtułowi sie odradzamy/ y tychże Swiátości vczeřtniki iestelmy/ [...] tedy to iáśnie pokázuię/ że my włyżcy tegoż Ciáłá człónkámí iestelmy. KuczbKat 225.

Szereg: »pokazować i znaczyć« (2): KuczbKat 110; Bo podobieńtvo nie może być rzeczą oną lámą/ ále rzeczy oney podobieńtvm/ ktorą pokázuię y znaczy. CzechRozm 106v.

*** Bez wystarczającego kontekstu (3) : Commonstro idem quod simplex, Pokázuyę. Mącz 231c; Signo – Znacę. Interdum signare significat ostendere, indicare signo Pokazuię. Calep 979a, 388a.

*** Dubium: Może błędnie zamiast „rozkazować” (1) : Praecipio – Vprzedzam wzieczim. Item pro iubeo Pokazuię. Calep 830a.

Synonimy: **1.b.** dawać, podawać; **e.** naśladować; **g.** odsyłać; **2.a.a.** dowodzić, głosić, nauczać, powieđać, świadczyć, twierdzić, wyświadczać, wywodzić; **αα.** wyliczać, wymieniać; **β.** oświadczać się, oznajmiać; **c.** oświadczać, oznajmiać; **3.** czynić, dokonywać; **5.** znaczyć.

Formacje współrdzenne cf KAZAĆ.

Cf **POKAZOWANY, POKAZOWANIE, POKAZUJĄCY**

KW, ZCh